

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny Test diagnostyczny
<i>Przedmiot:</i>	Filozofia
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Forma arkusza:</i>	EFIP-R0-100, EFIP-R0-200, EFIP-R0-300, EFIP-R0-400
<i>Termin egzaminu:</i>	Marzec 2021 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	5 marca 2021 r.

Uwaga: akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021 ¹	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne. [...] III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście; w analizie tekstu prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	II.6. Problematyka filozofii człowieka w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje wybrane koncepcje człowieka w filozofii nowożytnej (A. Schopenhauera filozofia woli życia [...]); 2) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: b) A. Schopenhauer, <i>Świat jako wola i przedstawienie</i> (fragment). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

2 pkt – za zaznaczenie czterech poprawnych odpowiedzi.

1 pkt – za zaznaczenie trzech poprawnych odpowiedzi.

0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. T
2. N
3. N
4. N

¹ Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz. 493, z późn. zm.).

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy (pytania) filozoficzne; rozumie filozoficzne rozwiązania tych problemów i wspierające je argumenty [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź [...].	I.1. Klasyczna koncepcja filozofii. Zdający: 1) wyróżnia podstawowe dyscypliny filozoficzne, które wywodzą się z filozofii klasycznej: ontologię, epistemologię, logikę, etykę, filozofię polityki i estetykę; 2) umieszcza sformułowane pytania i problemy filozoficzne w obrębie właściwej dla nich dyscypliny. II.6. Problematyka filozofii człowieka w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje wybrane koncepcje człowieka w filozofii nowożytnej (A. Schopenhauera filozofia woli życia [...]); 2) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: b) A. Schopenhauer, <i>Świat jako wola i przedstawienie</i> (fragment). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

1 pkt – za poprawną odpowiedź.

0 pkt – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

C

Zadanie 3. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy (pytania) filozoficzne; rozumie filozoficzne rozwiązania tych problemów i wspierające je argumenty [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający formułuje podstawowe pytania (problemy) oraz tezy filozoficzne, [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź [...].	II.6. Problematyka filozofii człowieka w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje wybrane koncepcje człowieka w filozofii nowożytnej (A. Schopenhauera filozofia woli życia [...]); 2) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: b) A. Schopenhauer, <i>Świat jako wola i przedstawienie</i> (fragment). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

2 pkt – za poprawne wyjaśnienie twierdzenia Schopenhauera oraz za trafne rozstrzygnięcie wraz z poprawnym uzasadnieniem.

1 pkt – za poprawne wyjaśnienie twierdzenia Schopenhauera ALBO za trafne rozstrzygnięcie wraz z poprawnym uzasadnieniem.

0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Wyjaśnienie: Stwierdzenie Artura Schopenhauera „Świat jest moim przedstawieniem” znaczy, że świat sam w sobie jest niepoznawalny – świat zewnętrzny jest doświadczany jedynie jako zjawisko uwarunkowane podmiotowym sposobem poznania i zależne od istnienia podmiotu.

Rozstrzygnięcie: Jest ono wyrazem idealizmu.

Uzasadnienie: idealizm to teza, że świat zewnętrzny jest zależny w swoim istnieniu lub naturze od podmiotu poznającego. W przytoczonym fragmencie tekstu źródłowego Schopenhauer twierdzi, że świat zewnętrzny zależy w swojej naturze od podmiotu poznającego – jest jego przedstawieniem.

Zadanie 4. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy (pytania) filozoficzne; rozumie filozoficzne rozwiązania tych problemów i wspierające je argumenty [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź [...].	II.6. Problematyka filozofii człowieka w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje wybrane koncepcje człowieka w filozofii nowożytnej (A. Schopenhauera filozofia woli życia [...]); 2) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: b) A. Schopenhauer, <i>Świat jako wola i przedstawienie</i> (fragment). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

1 pkt – za poprawną odpowiedź wraz z poprawnym uzasadnieniem.

0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Według Artura Schopenhauera świat jest przedstawieniem dla wszystkich świadomych istot poznających, choć tylko istoty samoświadome, czyli zdolne do refleksji, zdają sobie z tego sprawę. Jak pisze Schopenhauer w pierwszym zdaniu tekstu: „Świat jest moim przedstawieniem” – jest to prawda, która obowiązuje w odniesieniu do każdej żywej i poznającej istoty, chociaż tylko człowiek może ją przywieść do refleksyjnej, abstrakcyjnej świadomości.

Zadanie 5. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy (pytania) filozoficzne; rozumie filozoficzne rozwiązania tych problemów i wspierające je argumenty [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...].	II.1. Problematyka epistemologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 3) przedstawia epistemologię I. Kanta jako rozwiązanie sporu empiryzmu z racjonalizmem (objaśnia pojęcia zjawiska i rzeczy samej w sobie [...]). II.6. Problematyka filozofii człowieka w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje wybrane koncepcje człowieka w filozofii nowożytnej (A. Schopenhauera filozofia woli życia [...]); 2) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów:

Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź [...].	b) A. Schopenhauer, <i>Świat jako wola i przedstawienie</i> (fragment). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

2 pkt – za poprawne wyjaśnienie Kantowskiego rozróżnienia rzeczy samych w sobie i zjawisk oraz za poprawne wyjaśnienie Schopenhauerowskiego pojęcia woli.

1 pkt – za poprawne wyjaśnienie Kantowskiego rozróżnienia rzeczy samych w sobie i zjawisk ALBO za poprawne wyjaśnienie Schopenhauerowskiego pojęcia woli.

0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Wyjaśnienie Kantowskiego rozróżnienia rzeczy samych w sobie i zjawisk: zdaniem Immanuela Kanta świat, który poznaje człowiek to świat zjawisk, będący wynikiem działania na umysł niepoznawalnych rzeczy samych w sobie. Umysł jest wyposażony w aprioryczne formy poznawcze, które porządkują wrażenia pochodzące od rzeczy samych w sobie, konstruując w ten sposób zjawiska.

Schopenhauerowskie pojęcie woli: według Artura Schopenhauera, który podziwiał Kanta i wykorzystał w swoim systemie jego rozróżnienie zjawisk i rzeczy samych w sobie, wola jest jedyną rzeczą samą w sobie, którą znamy, a pozostała część naszego poznania dotyczy zjawisk (przedstawień).

Zadanie 6. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy (pytania) filozoficzne; rozumie filozoficzne rozwiązania tych problemów i wspierające je argumenty [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający formułuje podstawowe pytania (problemy) oraz tezy filozoficzne, prawidłowo rekonstruuje poznane argumenty; porównuje różne rozwiązania tego samego problemu; [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	II.6. Problematyka filozofii człowieka w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) konstruuje i porównuje wybrane koncepcje człowieka w filozofii nowożytnej (A. Schopenhauera filozofia woli życia [...]).

Zasady oceniania

1 pkt – za poprawne podanie dwóch sposobów uwolnienia się od cierpienia.

0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

- praktykowanie etyki współczucia
- kontemplacja sztuki
- osiągnięcie stanu nirwany

Zadanie 7. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy (pytania) filozoficzne; rozumie filozoficzne rozwiązania tych problemów i wspierające je argumenty [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający formułuje podstawowe pytania (problemy) oraz tezy filozoficzne, prawidłowo rekonstruuje poznane argumenty; [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście [...].	I.8. Wybrane zagadnienia i kontrowersje filozoficzne w myśli chrześcijańskiego średniowiecza. Zdający: 1) prezentuje i porównuje najważniejsze dowody na istnienie Boga (dowód św. Anzelma z <i>Proslogionu</i>, wybrane z pięciu dróg św. Tomasza) [...]; 3) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: a) św. Anzelm, <i>Proslogion</i> (fragment). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

- 2 pkt – za podanie poprawnej nazwy argumentu, sformułowanie wniosku oraz poprawne wyjaśnienie.
- 1 pkt – za podanie poprawnej nazwy argumentu i sformułowanie wniosku ALBO za przedstawienie poprawnego wyjaśnienia.
- 0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Nazwa argumentu: ontologiczny.

Wniosek: Istnieje coś, od czego coś większego nie da się pomyśleć, i to w intelekcie i w rzeczywistości / Bóg istnieje zarówno w intelekcie, jak i w rzeczywistości.

Wyjaśnienie: ponieważ gdyby „coś, od czego coś większego nie da się pomyśleć” istniało tylko w intelekcie, to dałoby się pomyśleć od niego coś większego – mianowicie coś, co istnieje zarazem w intelekcie, jak i w rzeczywistości. Wówczas jednak „coś, od czego coś większego nie da się pomyśleć” byłoby czymś, od czego da się pomyśleć coś większego – to zaś (jako wewnętrznie sprzeczne) jest niemożliwe.

Zadanie 8. (0–3)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo rekonstruuje poznane argumenty; [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	IV. Umiejętności logiczne. Zdający: 3. odróżnia przesłanki i wniosek w rozumowaniu i potrafi wskazać przesłankę, która nie jest wyrażona wprost; 4. odróżnia rozumowania dedukcyjne od niededukcyjnych (niezawodne od zawodnych) [...].

Zasady oceniania

- 3 pkt – za poprawne uzupełnienie przesłanki drugiej i wniosku oraz za poprawne zapisanie schematu tego wnioskowania w języku klasycznego rachunku zdań i wyjaśnienie różnicy między wnioskowaniem dedukcyjnym i niededukcyjnym.
- 2 pkt – za poprawne uzupełnienie przesłanki drugiej i wniosku oraz za poprawne zapisanie schematu tego wnioskowania w języku klasycznego rachunku zdań ALBO za poprawne uzupełnienie przesłanki drugiej i wniosku oraz wyjaśnienie różnicy między wnioskowaniem dedukcyjnym i niededukcyjnym.
- 1 pkt – za poprawne uzupełnienie przesłanki drugiej i wniosku ALBO wyjaśnienie różnicy między wnioskowaniem dedukcyjnym i niededukcyjnym.
- 0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Przesłanka druga: Bóg jest czymś, od czego nic większego nie można pomyśleć.

Wniosek: Bóg istnieje w intelekcie i w rzeczywistości.

Schemat wnioskowania zapisany w języku klasycznego rachunku zdań:

$$((p \rightarrow q) \wedge p) \rightarrow q$$

Wyjaśnienie różnicy między wnioskowaniem dedukcyjnym, a niededukcyjnym: we wnioskowaniu dedukcyjnym, którego przesłanki są zdaniem prawdziwym wniosek z konieczności jest zdaniem prawdziwym. We wnioskowaniu niededukcyjnym, przy prawdziwych przesłankach, wniosek może nie być zdaniem prawdziwym.

Zadanie 9. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy (pytania) filozoficzne; rozumie filozoficzne rozwiązania tych problemów i wspierające je argumenty [...]. II. Tworzenie wypowiedzi.	I.8. Wybrane zagadnienia i kontrowersje filozoficzne w myśli chrześcijańskiego średniowiecza. Zdający: 1) prezentuje i porównuje najważniejsze dowody na istnienie Boga (dowód św. Anzelm z <i>Proslogionu</i> , wybrane z pięciu dróg św. Tomasza) [...].

Zdający formułuje podstawowe pytania (problemy) oraz tezy filozoficzne, prawidłowo rekonstruuje poznane argumenty; porównuje różne rozwiązania tego samego problemu; [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście [...].	3) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: a) św. Anzelm, <i>Proslogion</i> (fragment). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

1 pkt – za poprawne podanie autora argumentów „pięciu dróg” oraz wyjaśnienie różnicy między rozumowaniem tego autora a poglądami Anzelma z Canterbury.

0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Autor: św. Tomasz z Akwinu.

Różnica: Anzelm jest autorem apriorycznego dowodu za istnieniem Boga. Punktem wyjścia jego rozumowania jest pojęcie Boga. Rozumowania Św. Tomasza z Akwinu mają charakter aposterioryczny. W punkcie wyjścia tych rozumowań ich autor przyjmuje określone twierdzenia dotyczące realnie istniejącej rzeczywistości – np. celowości rzeczywistości czy przygodności każdego z bytów (jedynie Bóg jest bytem koniecznym, nieuwarunkowanym).

Zadanie 10. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy (pytania) filozoficzne [...]	I.8. Wybrane zagadnienia i kontrowersje filozoficzne w myśli chrześcijańskiego średniowiecza. Zdający: 1) prezentuje i porównuje najważniejsze dowody na istnienie Boga (dowód św. Anzelma z <i>Proslogionu</i>, wybrane z pięciu dróg św. Tomasza) [...]. II.2. Problematyka ontologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje wybrane stanowiska ontologiczne, rekonstruuje wspierające je argumenty (dualizm R. Descartesa, monizm B. Spinozy [...]); 3) rekonstruuje i porównuje tezy teizmu, deizmu, ateizmu oraz agnostycyzmu.

	III. 2. Problematyka filozofii człowieka w myśli XX w. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje wybrane dwudziestowieczne koncepcje człowieka, rekonstruuje wspierające je argumenty (egzystencjalistyczna koncepcja człowieka – J.-P. Sartre [...]; koncepcja człowieka w filozofii dialogu – M. Buber [...]).

Zasady oceniania

2 pkt – za poprawne uzupełnienie czterech wersów tabeli.

1 pkt – za poprawne uzupełnienie trzech wersów tabeli

0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1.	F
2.	C
3.	D
4.	E

Zadanie 11. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy (pytania) filozoficzne; rozumie filozoficzne rozwiązania tych problemów i wspierające je argumenty [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym [...].	I.4. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje tezy i argumenty w sporze między obiektywizmem a relatywizmem etycznym (spór Sokratesa z sofistami). II.4. Problematyka etyczna w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje koncepcje moralnej oceny czynów, rekonstruuje wspierające je argumenty (etyka D. Hume'a, [...] utilitaryzm J.S. Milla); 3) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: b) J.S. Mill, <i>Utylitaryzm</i> (fragment). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 3. identyfikuje problematykę tekstu i rozpoznawany w nim kierunek filozoficzny.

Zasady oceniania

1 pkt – za poprawną odpowiedź.

0 pkt – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

A3

Zadanie 12. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy (pytania) filozoficzne; rozumie filozoficzne rozwiązania tych problemów i wspierające je argumenty [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający formułuje podstawowe pytania (problemy) oraz tezy filozoficzne, prawidłowo rekonstruuje poznane argumenty; porównuje różne rozwiązania tego samego problemu; [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym [...].	I.4. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] hedonizm Epikura [...]). II.4. Problematyka etyczna w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje koncepcje moralnej oceny czynów, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] utylitaryzm J.S. Milla); 3) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: b) J. S. Mill, <i>Utylitaryzm</i> (fragment).

Zasady oceniania

2 pkt – za podanie poprawnej tezy hedonizmu etycznego oraz za trafne rozstrzygnięcie wraz z poprawnym uzasadnieniem.

1 pkt – za podanie poprawnej tezy hedonizmu etycznego ALBO za trafne rozstrzygnięcie wraz z poprawnym uzasadnieniem.

0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Teza hedonizmu etycznego: Przyjemność jest najwyższym dobrem i stanowi kryterium moralnej wartości czynów.

Rozstrzygnięcie: Tak, Johna Stuarta Milla należy uznać za hedonistę etycznego.

Uzasadnienie: Ponieważ utylitarystyczna zasada użyteczności wskazuje na szczęście jako kryterium moralnej oceny czynów; przez szczęście zaś Mill rozumie przyjemność i brak cierpienia. Przyjemność jest więc tym dobrem, które jest niezbędne do wyznaczenia szczęścia – należy zatem przyjemność uznać za miarę dobra i zła moralnego, które to twierdzenie jest wyrazem hedonizmu etycznego.

Zadanie 13. (0–3)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy (pytania) filozoficzne; rozumie filozoficzne rozwiązania tych problemów i wspierające je argumenty [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający formułuje podstawowe pytania (problemy) oraz tezy filozoficzne, [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	II.4. Problematyka etyczna w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje koncepcje moralnej oceny czynów, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] kantowska etyka obowiązku [...]). 2) formułuje rozwiązania przykładowych dylematów moralnych, odwołujące się do poznanych stanowisk etycznych.

Zasady oceniania

- 3 pkt – za poprawną definicję kłamstwa, rozstrzygnięcie problemu wraz ze stosownym uzasadnieniem oraz podanie poprawnej (dowolnej) formuły imperatywu kategorycznego.
- 2 pkt – za poprawną definicję kłamstwa, rozstrzygnięcie problemu wraz ze stosownym uzasadnieniem.
- 1 pkt – za poprawną definicję kłamstwa ALBO za rozstrzygnięcie problemu wraz z poprawnym uzasadnieniem.
- 0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną lub brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Definicja kłamstwa: Kłamstwo jest to świadome wprowadzenie w błąd.

Rozstrzygnięcie: Z perspektywy etyki obowiązku Immanuela Kanta nie można usprawiedliwić moralnie kłamstwa w żadnym przypadku.

Uzasadnienie: Działanie moralnie słuszne to takie, które jest wyrazem dobrej woli, którą Kant uznaje za jedyne dobro bezwzględne. Człowiek kieruje się dobrą wolą wówczas, gdy postępuje z obowiązku. Obowiązkiem zaś jest ta maksyma, która jest wyrazem powszechnego prawa i jako taka obowiązuje kategorycznie, nie dopuszczając żadnych wyjątków. Kant uważał, że każde kłamstwo – także takie, które w zamyśle kłamiącego ma na celu ratowanie życia innej osoby – jest niemoralne, bo moralny podmiot nie może chcieć, aby kłamstwo zostało uznane za wyraz powszechnego prawa. O moralnej ocenie działania nie decydują przewidywane skutki działania, lecz jedynie zuniwersalizowany w ramach pierwszej formuły imperatywu kategorycznego obowiązek.

Wybrana formuła imperatywu kategorycznego: pierwsza formuła imperatywu kategorycznego (zasada uniwersalizacji): postępuj tylko według takiej maksymy, dzięki której możesz zarazem chcieć, żeby stała się powszechnym prawem.

Zadanie 14. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy (pytania) filozoficzne; rozumie filozoficzne rozwiązania tych problemów i wspierające je argumenty [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający formułuje podstawowe pytania (problemy) oraz tezy filozoficzne, [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym [...].	I.4. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] hedonizm Epikura [...]). II.4. Problematyka etyczna w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje koncepcje moralnej oceny czynów, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] utilitaryzm J.S. Milla); 3) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: b) J. S. Mill, <i>Utylitaryzm</i> (fragment).

Zasady oceniania

2 pkt – za podanie dwóch podobieństw i jednej różnicy między etyką Epikura a etyką J.S. Milla.

1 pkt – za podanie jednego podobieństwa i jednej różnicy między etyką Epikura a etyką J.S. Milla.

0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Podobieństwa:

1) Obaj są hedonistami i naturalistami etycznymi (metaetycznymi).

2) Zgadniają się, że przyjemności mają różną wartość i nie każdą przyjemność należy wybierać.

Różnica: Etyka Epikura usprawiedliwia działania egoistyczne, a etyka Milla jest antyegoistyczna – zawsze należy mieć wzgląd na maksymalizowanie szczęścia jak największej liczby istot czujących.

Zadanie 15. (0–25)

II. Tworzenie wypowiedzi.

Zdający formułuje podstawowe pytania (problemy) oraz tezy filozoficzne, prawidłowo rekonstruuje poznane argumenty; porównuje różne rozwiązania tego samego problemu; jasno prezentuje własne stanowisko w dyskusji, popiera je rzetelną argumentacją oraz przykładami; prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi; stosuje argumentację filozoficzną do rozpatrywania problemów życia codziennego i społecznego.

Kryteria oceniania wypracowania z filozofii

		Kryterium	Punktacja	Max. liczba punktów	
				25	
I Sformułowanie stanowiska	Jasne sformułowanie stanowiska (tezy lub hipotezy), które lokuje się w problematyce pracy.	3	3	3	
	Stanowisko lokuje się w problematyce pracy, ale jest sformułowane nieprecyzyjnie.	2			
	Niejednoznaczny związek między stanowiskiem a problematyką pracy lub brak stanowiska, a jedynie kontekst wskazuje na przekonania zdającego.	1			
II Uzasadnienie stanowiska	a) Adekwatne	Uzasadnienie jest bezpośrednio odniesione do stanowiska (wszystkie argumenty wiążą się ze stanowiskiem i przyjętym sposobem rozwiązania problemu).	3	18	
		Luźny związek uzasadnienia ze stanowiskiem – zdający dostarcza argumentów w sprawie drugorzędnych elementów przyjętego rozwiązania problemu.	1		
	b) Trafne	Uzasadnienie poprawne zawierające argumenty za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu – kontrargumenty (argumenty zgodne oraz logicznie poprawne za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu).	4		
		Odwołania do wiedzy nie zawierają błędów rzeczowych i logicznych.	4		
		Uzasadnienie na ogół poprawne zawierające argumenty za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu (poprawne oraz na ogół logiczne). Nieliczne usterki rzeczowe i jeden błąd logiczny.			3
		Na ogół poprawne argumenty tylko za przyjętym rozwiązaniem problemu . Nieliczne usterki rzeczowe i jeden błąd logiczny.			2
Argumenty błędne. Rozumowanie zawiera sądy wzajemnie sprzeczne, zawiera rozumowania <i>non sequitur</i> . Liczne błędy rzeczowe (w tym rażące) i logiczne.	1				
c) Pogłębione	Rozbudowana argumentacja i kontrargumentacja. Zdający posługuje się więcej niż 1 argumentem za swoim stanowiskiem i więcej niż 1 argumentem podważającym stanowisko; rozpatruje problem z więcej niż 1 punktu widzenia). Argumenty są ważkie (istotne), ich wprowadzenie uzasadnione jest przez zdającego. Swobodne posługiwanie się wiedzą i terminologią filozoficzną.	4	4		

	Argumentacja zrównoważona – zdający posługuje się przynajmniej 1 ważkim argumentem i 1 kontrargumentem. Uzasadnienie argumentacji wystarczające dla zrozumienia stanowiska zdającego. Sporadyczne użycie pojęć filozoficznych.	3	
	Argumentacja wąska – zdający przywołuje jedynie argumenty, a brak kontrargumentów lub odwrotnie. Uzasadnienie argumentacji ogólnikowe. Pojedyncze użycie pojęć filozoficznych lub ich brak.	2	
	Argumentacja wąska – zdający przywołuje jedynie argumenty, a brak kontrargumentów lub odwrotnie. Argumenty lub kontrargumenty nieistotne (drugorzędne). Uzasadnienie powierzchowne (infantylnie).	1	
	Uzasadnienie obejmuje analizę krytyczną argumentów i kontrargumentów, zdający rozważa racje przemawiające na rzecz danych argumentów i uzasadnia wprowadzenie kontrargumentów.	4	4
	Analiza krytyczna obecna, ale w stopniu niewystarczającym, np. bez uzasadnienia kontrargumentacji.	2	
	d) Krytyczne		
	e) Nawiązania do innych dziedzin kultury		
	Zdający swobodnie nawiązuje/wykazuje związek między filozofią a innymi dziedzinami kultury (literaturą, sztuką).	3	3
	Zdający w niewielkim stopniu nawiązuje do innych dziedzin kultury.	2	
III	Kompozycja pracy		
	Poprawna i przejrzysta kompozycja pracy – wyodrębnione i konsekwentnie uporządkowane części pracy niezbędne do jasnego sformułowania i uzasadnienia stanowiska.	2	2
	Zaburzenia w kompozycji pracy.	1	
IV	Poprawność językowa		
	Praca napisana językiem komunikatywnym i na ogół poprawnym pod względem składniowym, leksykalnym, frazeologicznym, fleksyjnym, ortograficznym i interpunkcyjnym.	2	2
	Praca napisana językiem w większości komunikatywnym. Występują błędy fleksyjne, leksykalne, frazeologiczne, ortograficzne i interpunkcyjne.	1	